

**PARLAMENDI LIIKMETE KÄITUMISE
KÜSIMUSTEGA TEGELEVA
NÕUANDEKOMITEE
2020. AASTA ARUANNE**

EESSÕNA

Euroopa Parlamendi liikmete majanduslike huve ja huvide konflikti käsitleva käitumisjuhendi (Euroopa Parlamendi kodukorra I lisa, edaspidi „käitumisjuhend“) artikli 7 lõike 6 kohaselt avaldab parlamendiliikmete käitumise küsimustega tegelev nõuandekomitee (edaspidi „nõuandekomitee“) oma töö kohta aastaaruande.

Nõuandekomitee aastaaruanne, mis võeti vastu 30. märtsil 2021, käsitleb komitee tegevust 1. jaanuarist 31. detsembrini 2020.

Sisukord

1. Taust

2. Parlamendiliikmete käitumise küsimustega tegelev nõuandekomitee

2.1 Koosseis

2.2 Esimees

2.3 2020. ja 2021. aasta koosolekud

2.4 Ülesanded

2.5 Aasta jooksul tehtud töö

3. Käitumisjuhendiga seotud tegevus

3.1 Parlamendiliikmete majanduslike huvide deklaratsioonide esitamine ja ajakohastamine

3.2 Parlamendiliikmete majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimise kord

4. Haldus

Kokkuvõte

Käesolev aruanne käsitleb parlamendiliikmete käitumise küsimustega tegeleva nõuandekomitee tegevust 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2020.

Nõuandekomiteel paluti uurida kahte võimalikku käitumisjuhendi rikkumist, millest üks on käesoleva aastaaruande vastuvõtmise kuupäeval veel menetlemisel.

Nõuandekomitee poole pöördus kolm parlamendiliiget, kes palusid komiteelt nõu käitumisjuhendi tõlgendamise ja kohaldamise kohta. Komitee esitas oma nõuande konfidentsiaalselt ja käitumisjuhendis ette nähtud tähtaja jooksul.

2020. aastal pöörduti komitee poole varasemast harvem, mis võib olla tingitud parlamendiliikmete parlamendivälise tegevuse üldisest vähenemisest ja koroonapandeemia puhkemisega seotud reisipiirangutest, mille tõttu esitati palju vähem deklaratsioone üritustel osalemise kohta.

Parlamendiliikmete ja Euroopa Parlamendi huve silmas pidades järgis nõuandekomitee kõrgeimaid eetika ja läbipaistvuse norme ning tagas käitumisjuhendi sätete range järgimise.

Sel eesmärgil käivitas president 2020. aasta aprillis ka käitumisjuhendi olulisust käsitleva teavituskampaania, mille käigus tuletati parlamendiliikmetele meelde nende avalikustamiskohustusi, mis tulenevad käitumisjuhendist ja selle rakendusmeetmetest.

Vastavalt parlamendiliikmete käitumisjuhendi rakendusmeetmete artiklile 9 jätkas pädev haldusüksus (presidentuuri peadirektoraadi parlamendiliikmete haldusüksus, kes osutab nõuandekomiteele sekretariaaditeenust) aasta jooksul kõigi parlamendiliikmete majanduslike huvide deklaratsioonide usaldusväärsuse kontrollimist vastavalt parlamendiliikmete käitumisjuhendi rakendusmeetmete artiklile 9.

Uued parlamendiliikmed esitasid kokku 39 uut majanduslike huvide deklaratsiooni. Neist 27 deklaratsiooni esitasid parlamendiliikmed, kes asusid tööle pärast Ühendkuningriigi väljaastumist Euroopa Liidust 31. jaanuaril 2020. Käitumisjuhendis ette nähtud tavapärase kohustuste raames esitatud ajakohastatud majanduslike huvide deklaratsioonide arv oli 129, mis vastab 110 parlamendiliikmele. Lisaks esitasid 28 parlamendiliiget kolmandate isikute korraldatud üritustel osalemise kohta 31 deklaratsiooni, mis seejärel ka avaldati.

1. TAUST

Euroopa Parlamendi liikmete majanduslike huve ja huvide konflikti käsitlevas käitumisjuhendis on sätestatud käitumisalased juhtpõhimõtted ja parlamendiliikmete peamised kohustused oma ametiülesannete täitmisel. Nende põhimõtete kohaselt tegutseb parlamendiliige üksnes avalikes huvides ega püüa saada otsest ega kaudset majanduslikku kasu või muid soodustusi.

Käitumisjuhendi artikli 2 punkti c kohaselt ei tegele parlamendiliige tasustatud ametialase lobitööga, mis on otseselt seotud liidu otsustamisprotsessiga. Käitumisjuhendi artiklis 6 on sätestatud piiravad tingimused, mille kohaselt endised parlamendiliikmed võivad tegeleda lobitööga või täita esindusülesandeid.

Käitumisjuhendis defineeritakse huvide konflikti kui isiklikku huvi, mis võib ebasoovitavalt mõjutada parlamendiliikme ametiülesannete täitmist, ja sätestatakse vajalikud meetmed olukorra parandamiseks. Kui parlamendiliige ei saa tegelikku või võimalikku huvide konflikti lahendada, annab ta sellest kirjalikult teada parlamendi presidendile. Kui huvide konflikt ei ilmne selgelt parlamendiliikme majanduslike huvide deklaratsioonist, teavitab parlamendiliige ka enne täiskogul või parlamendi organites sõnavõtmist või hääletamist või enne tema raportööriks esitamist kõigist tegelikest või võimalikest huvide konfliktidest seoses arutatava küsimusega.

Lisaks on käitumisjuhendis sätestatud üksikasjalikud nõuded majanduslike huvide deklaratsiooni kohta. Parlamendiliige esitab isiklikul vastutusel deklaratsiooni, mis sisaldab täpselt kogu nõutavat kohustuslikku teavet (nt tasustatud või tasustamata ametid ja tegevus, liikmesus kolme aasta jooksul enne parlamendiliikmeks saamist ja ka mandaadi täitmise ajal, osalused äriühingutes, saadud toetused ja vastavad tulukategooriad). Soovi korral võib parlamendiliige esitada lisateavet. Esialgne deklaratsioon tuleb esitada enne Euroopa Parlamendi valimiste järgneva esimese osaistungjärgu lõppu või ametiaja kestel 30 päeva jooksul pärast ametisse asumist. Asjaolude muutumisel tuleb ajakohastatud deklaratsioon esitada muudatusele järgneva kuu lõpuks. Parlamendiliiget ei tohi valida parlamendi või selle organite ametikandjaks, nimetada raportööriks ega ametliku delegatsiooni või institutsioonidevahelise läbirääkimisrühma liikmeks, kui ta ei ole majanduslike huvide deklaratsiooni esitanud.

Parlamendiliikmete teavitamiskohustusi täiendavad käitumisjuhendi rakendusmeetmed. Rakendusmeetmete kohaselt peab parlamendiliige viivitamata teatama oma osalemisest üritusel, mille korraldavad Euroopa Parlamendi ametlikku delegatsiooni mittekuuluvad isikud või organisatsioonid, juhul kui kolmas isik tasub otse või hüvitab parlamendiliikme reisi-, majutus- ja/või elamiskulud (teavitamiskohustus ei kehti, kui kolmas isik kuulub teatavasse kategooriasse: ELi institutsioonid, liikmesriikide omavalitsusasutused, rahvusvahelised organisatsioonid, erakonnad jne).

Parlamendiliige peab teavitama presidenti Euroopa Parlamenti ametlikult esindades saadud kingitustest ja kõik kingitused presidendile üle andma. Parlamendiliige hoidub oma ametiülesannete täitmisel selliste kingituste vastuvõtmisest, mille ligikaudne väärtus on üle 150 euro.

Need deklaratsioonid ja ametlike kingituste register on parlamendi avalikul veebisaidil vahetult kättesaadavad.

Kõik eespool nimetatud teavitamiskohustused tulenevad parlamendi kindlast nõudest tagada läbipaistvus ja eetilisus. Lisaks on käitumisjuhendis ette nähtud mehhanism selle sätete järgimise kontrollimiseks ja täitmise tagamiseks.

Presidendi taotlusel uurib nõuandekomitee käitumisjuhendi väidetavaid rikkumisi. President võib võtta vastu otsuse, millega määratakse parlamendiliikmele üks parlamendi kodukorra artiklis 176 osutatud karistustest.

2. PARLAMENDILIIKMETE KÄITUMISE KÜSIMUSTEGA TEGELEV NÕUANDEKOMITEE

2.1 Koosseis

Nõuandekomitee on loodud käitumisjuhendi artikli 7 lõike 1 alusel.

Vastavalt käitumisjuhendi artikli 7 lõigetele 2 ja 3 nimetab president oma ametiaja alguses ametisse viis täisliiget parlamendi põhiseaduskomisjoni ja õiguskomisjoni liikmete hulgast, võttes arvesse nende kogemust ja poliitiliste jõudude tasakaalustatud esindatust.

Parlamendiliikmete käitumise küsimustega tegeleva nõuandekomitee alalised liikmed, kelle president 23. oktoobril 2019 parlamendi 9. ametiaja esimeseks kaheks ja pooleks aastaks ametisse nimetas, on järgmised:

- Danuta Maria HÜBNER (PPE, Poola)
- Giuliano PISAPIA (S&D, Itaalia)
- Karen MELCHIOR (Renew, Taani)
- Heidi HAUTALA (Verts/ALE, Soome)
- Geert BOURGEOIS (ECR, Belgia).

Parlamendi president nimetab oma ametiaja alguses ametisse ka nõuandekomitee asendusliikmed – ühe liikme igast nõuandekomitees alalise liikmega esindamata fraktsioonist. Asendusliikmed on

- Gerolf ANNEMANS (ID, Belgia)
- Helmut SCHOLZ (GUE/NGL, Saksamaa).

2.2 Esimees

Käitumisjuhendi artikli 7 lõike 2 teise lõigu kohaselt täidavad nõuandekomitee alalised liikmed kordamööda kuue kuu jooksul komitee esimehe ülesandeid. Lisaks võetakse nõuandekomitee kodukorra artikli 3 kohaselt järjekorra kindlaksmääramisel üldjuhul aluseks nõuandekomitee liikmete fraktsioonide suurus, alustades suurimast.

2020. aastal täitsid nõuandekomitee esimehe ülesandeid komitee alalised liikmed pr HÜBNER, hr PISAPIA ja pr MELCHIOR. Pr MELCHIORi volitused esimehena kestavad 2021. aasta aprilli lõpuni.

2.3 2020. ja 2021. aasta koosolekud

Nõuandekomitee 2020. aasta koosolekute ajakava võeti vastu 11. novembril 2019. Koroonapandeemia puhkemise tõttu tuli enamik nõuandekomitee 2020. aastaks kavandatud koosolekutest tühistada. Nõuandekomitee jätkas siiski tööd, käsitledes kõiki tema pädevusse kuuluvaid küsimusi ja tehes otsuseid kirjaliku menetluse teel juhtudel, kui see oli komitee töökorra kohaselt võimalik.

2020. aasta koosolekute ajakava

Teisipäev, 21. jaanuar¹
Teisipäev, 18. veebruar
Teisipäev, 17. märts²
Teisipäev, 21. aprill²
Teisipäev, 26. mai²
Teisipäev, 23. juuni²
Teisipäev, 14. juuli
Teisipäev, 8. september²
Teisipäev, 13. oktoober²
Teisipäev, 17. november²
Teisipäev, 8. detsember²

¹ Koosolek lükati edasi 28. jaanuarile 2020.

² Koosolek tühistati.

Nõuandekomitee tuli 2020. aastal kokku neljal korral:

2020. aasta koosolekute tegelik ajakava

Teisipäev, 28. jaanuar
Teisipäev, 18. veebruar
Neljapäev, 20. veebruar (erakorraline koosolek)
Teisipäev, 14. juuli

12. novembril 2020 võttis nõuandekomitee vastu 2021. aasta koosolekute ajakava:

2021. aasta koosolekute ajakava

Teisipäev, 26. jaanuar
Teisipäev, 23. veebruar
Teisipäev, 16. märts
Teisipäev, 13. aprill
Teisipäev, 25. mai
Teisipäev, 15. juuni
Teisipäev, 13. juuli
Teisipäev, 7. september
Teisipäev, 26. oktoober
Teisipäev, 30. november
Teisipäev, 14. detsember

2.4 Ülesanded

Nõuandekomitee

- annab parlamendiliikmetele taotluse alusel suuniseid, kuidas käitumisjuhendi sätteid tõlgendada ja kohaldada.

Käitumisjuhendi artikli 7 lõike 4 esimese lõigu kohaselt esitab nõuandekomitee suunised konfidentsiaalselt ja 30 kalendripäeva jooksul. Iga parlamendiliige võib paluda komiteelt käitumisjuhendi tõlgendamise ja rakendamise suuniseid ning ta võib neid suuniseid usaldada.

- hindab käitumisjuhendi väidetavaid rikkumisi ja annab presidendile nõu, milliseid võimalikke meetmeid võtta.

Selline hindamine toimub presidendi taotlusel vastavalt käitumisjuhendi artikli 7 lõike 4 teisele lõigule ja artiklile 8.

Kui on alust arvata, et Euroopa Parlamendi liige on käitumisjuhendit rikkunud, teavitab president sellest nõuandekomiteed, välja arvatud juhtudel, kui ilmselgelt on tegemist pahatahtlikkusega. Seejärel vaatab nõuandekomitee väidetava rikkumise asjaolud läbi ja võib parlamendiliikme ära kuulata. Komitee koostab presidendile soovitusel võimaliku otsuse kohta.

Kui president teeb nimetatud soovitusel arvesse võttes järeltule, et parlamendiliige on tõepoolest käitumisjuhendit rikkunud, teeb ta põhjendatud otsuse karistuse määramiseks vastavalt kodukorra artiklile 176.

2.5 Aasta jooksul tehtud töö

2.5.1 Käitumisjuhendi võimalikud rikkumised

President teavitas 2020. aastal nõuandekomiteed kahest võimalikust käitumisjuhendi rikkumisest.

Esimene juhtum puudutas olukorda, kus parlamendiliige ei täitnud avalikustamiskohustust seoses tasustamata ametikohaga ühes föderatsioonis. President palus komiteel uurida käitumisjuhendi väidetava rikkumise asjaolusid. Pärast asjaomase parlamendiliikme ärakuulamist jõudis nõuandekomitee presidendile esitatud soovitusel järeltule, et käitumisjuhendi artiklites 3 ja 4 sätestatud aruandekohustuste täitmata jätmine kujutas endast käitumisjuhendi rikkumist, mis võis põhjustada huvide konflikti.

President palus nõuandekomiteel uurida veel ühte käitumisjuhendi väidetava rikkumise juhtumit, mis seisnes selles, et parlamendiliige ei täitnud avalikustamiskohustust seoses osaluse omamisega äriühingus. Nõuandekomitee viib selle küsimuse hindamise lõpule 2021. aastal.

2.5.2 Käitumisjuhendi tõlgendamise ja kohaldamise suunised

Nõuandekomitee sai 2020. aastal artikli 7 lõike 4 esimese lõigu alusel kolm ametlikku taotlust anda käitumisjuhendi tõlgendamise ja kohaldamise kohta suuniseid.

Esimene juhtum puudutas parlamendiliikme taotlust saada suuniseid selle kohta, kuidas kajastada parlamendivälise tegevuse alustamist eraettevõtte direktorina tema majanduslike huvide deklaratsioonis. Eelkõige palus parlamendiliige komiteelt nõu selle kohta, kuidas avalikustada selline tasustamata ametikoht, mis annaks parlamendiliikmele üksnes õiguse saada kõnealuse tegevusega seotud reisi- ja elamiskulude hüvitist. Lisaks viitas parlamendiliige võimalusele, et otsese tasustamise asemel võidakse talle pakkuda aktsiaoptsoone, ning küsis nõu, kuidas sellised optioonid majanduslike huvide deklaratsioonis avalikustada. Nõuandekomitee vaatas asja läbi, viitas käitumisjuhendi alusel kohaldatavatele sätetele ja soovitas parlamendiliikmel avalikustada direktori ametikoht vastavalt käitumisjuhendi artikli 4 lõike 2 punktile d, rõhutades võimalust esitada deklaratsiooni asjakohases osas täiendavat teavet reisi- ja elamiskulude hüvitamise kohta. Lisaks soovitas nõuandekomitee parlamendiliikmel avalikustada kõik pakutud aktsiaoptsoonid kas vastavalt artikli 4 lõike 2 punktile f, eeldusel et mõni selle tingimus on täidetud, või vastavalt artikli 4 lõike 2 punktile h muu majandusliku huvina, mis võib mõjutada parlamendiliikme ametiülesannete täitmist.

Teine juhtum puudutas suuniste taotlemist võimaliku huvide konflikti kohta, mis tuleneks parlamendiliikme ametikohast parlamendis ja Euroopa organisatsioonide võrgustiku nõuandekogu liikme tasustamata ametikoha vastuvõtmisest. Nõuandekomitee viitas käitumisjuhendi alusel kohaldatavatele sätetele ja soovitas

parlamendiliikmel, juhul kui ta esitatakse võrgustiku tegevusega seotud teemal raportööriks või variraportööriks, loobuda kas raportööri või variraportöörina tegutsemisest või isiklikust osalemisest kõnealuses võrgustikus.

Kolmas juhtum puudutas parlamendiliikme taotlust saada suuniseid käitumisjuhendi artikli 4 kohaldamise kohta ja võimaliku huvide konflikti kohta seoses aktsiaseltsi iga-aastase üldkoosoleku juhataja tasustatud ülesande vastuvõtmisega. Nõuandekomitee viitas käitumisjuhendi alusel kohaldatavatele sätetele ja täpsustas juhendi artikli 4 kohaldamisala. Lisaks soovitas nõuandekomitee parlamendiliikmel avalikustada oma tegutsemise äriühingu iga-aastase üldkoosoleku juhatajana vastavalt käitumisjuhendi artikli 4 lõikes 1 ja lõike 2 punktis d sätestatud tingimustele. Samuti soovitas nõuandekomitee parlamendiliikmel, juhul kui ta esitatakse äriühingu tegevusega seotud teemal raportööriks või variraportööriks, loobuda kas raportööri või variraportöörina tegutsemisest või isiklikust osalemisest kõnealuses äriühingu tegevuses.

Peale selle järgis sekretariaat nimetatud perioodil oma väljakujunenud tava vastata parlamendiliikmete või nende assistentide esitatud päringutele, et aidata neil käitumisjuhendi ja selle rakendusmeetmete sätteid korrektselt täita.

3. KÄITUMISJUHENDIGA SEOTUD TEGEVUS

3.1 Käitumisjuhendi olulisusest teavitamine

Nõuandekomitee on alates oma ametiaja algusest mitmel korral rõhutanud vajadust suurendada parlamendiliikmete teadlikkust käitumisjuhendi olulisusest.

2020. aasta aprillis algatas president nõuandekomitee soovitusel käitumisjuhendi alase teavituskampania, tuletades kõigile parlamendiliikmetele meelde käitumisjuhendi ja selle rakendusmeetmete kohaseid avalikustamiskohustusi.

3.2 Parlamendiliikmete majanduslike huvide deklaratsioonide esitamine ja ajakohastamine

Kooskõlas käitumisjuhendi artikli 4 lõikega 1 esitab koosseisu ametiajal teenistusse asuv parlamendiliige tema Euroopa Parlamenti valimisele järgneva esimese osaistungjärgu lõpuks või 30 päeva jooksul pärast parlamendi teenistusse asumist isiklikul vastutusel üksikasjaliku majanduslike huvide deklaratsiooni. 2020. aastal esitasid 39 uut parlamendiliiget oma majanduslike huvide deklaratsiooni õigeaks ajaks. Neist 27 deklaratsiooni esitasid parlamendiliikmed, kes asusid tööle pärast Ühendkuningriigi väljaastumist Euroopa Liidust 31. jaanuaril 2020.

Ühtlasi on artikli 4 lõikes 1 nõutud, et parlamendiliige peab kõigist deklaratsiooni mõjutavatest muudatustest teada andma muudatuse tekkimisele järgneva kuu lõpuks. Sellest kohustusest lähtuvalt esitati 2020. aasta jooksul presidendile 129 ajakohastatud deklaratsiooni.

3.3 Parlamendiliikmete majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimise kord

Käitumisjuhendi rakendusmeetmete artiklis 9 on sätestatud nõuded kontrolli kohta, mida pädev teenistus peab parlamendiliikmete majanduslike huvide deklaratsioonide puhul tegema.

Kui on alust arvata, et deklaratsioon sisaldab selgelt ekslikku, ebaausat, arusaamatut või ebaselget teavet, hindab presidentuuri peadirektoraadi parlamendiliikmete haldusüksus presidendi nimel selguse eesmärgil selle üldist usaldusväarsust. Parlamendiliikmele antakse võimalus mõistliku aja jooksul reageerida. Kui antud selgitusi ei peeta piisavaks ja kontrollprobleemi ei lahenda, otsustab president, kuidas edasi toimida.

Kogu aasta jooksul kontrollitakse uusi deklaratsioone, mille on esitanud valimiste järel või parlamendi ametiaja jooksul ametisse astuvad uued parlamendiliikmed. Samuti kontrollitakse juba esitatud deklaratsioonide muudetud versioone.

4. HALDUS

Nõuandekomitee sekretariaadi ülesandeid täidab presidentuuri peadirektoraadi parlamendiliikmete haldusüksus, kelle peasekretär on nimetanud käitumisjuhendi rakendusmeetmete artiklite 2, 3, 4 ja 9 kohaseks pädevaks teenistuseks. Kontaktandmed on järgmised:

Advisory.Committee@europarl.europa.eu

European Parliament
Secretariat of the Advisory Committee on the Conduct of Members
60, rue Wiertz
SPA AK 07B022
B-1047 Brussels